

VÄRVATUD KOGU ELUKS

Kui Emma Londonisse saabus, tahtsid kõik temaga kohtuda ja välja uurida, kas ta oli „konsulaarkunstniku” abielukonksu otsa püüdnud. Greville'i öde leedi Frances Harpur lohutas sugulasi, et „naise võlude ja isiksusega uhkeldamine kõigi *tuttavate* ees terves linnas” tähendas söör Williami poolt vaevalt küll „*abielu eelkuulutust*”.⁷⁸ Ta eksis.

Paar päeva pärast tagasijõudmist tuiskas Emma Romney ateljeesse, üll fantastiline türgipärane kleit ja turban. Kunstnik jättis otsemaid kõik teised kohtumised ära. „Praegu ja ka suurema osa suvest olen ma hõivatud jumalikust daamist piltide maalimisega. Ma ei oska teda ühegi teise epiteediga kirjeldada, sest minu arvates seisab ta kogu naistesoost ülemaal,” vaimustus ta. Romney maalis teda kogu lämbe juuni ja juuli, kokku kolmekümne kaheksal korral. Emma saabumine oli õnnelik juhus: John Boydell tahtis maale oma hästitasuvasse Shakespeare'i stseenide galeriisse Pall Mallil. Romney oli juba töötanud mälu ja visandite järgi ning maalinud Emmat Mirandana ühes „Tormi” stseenis; pilt oli mullu suure õhina saatel avatud. Nüüd laskis ta naisel poseerida „Kassandra” jaoks draperiis, kirves käes (William Hayley kiitis hiljem, et maal näitab ta „ilu lõõmamas prohvetlikus raevus”) ja „Jeanne d’Arce” jaoks samasuguses poosis kui Kirkena. Samuti maalis ta naist Opheliana ja Titaniana „Suveöö unenäost” ning ka tantsumuusa Terpsichorena ja pooleldi paljastatud rinnaga Euphrosyne ehk Rõõmuna. Kunstnik pidi ruttama, sest Emma oli talle öelnud, et „kõik kulgeb nende kiire abiellumise poole”.

Juulis suutis Romney vaevu uskuda, kuidas „kogu maailm sellele naisele järgneb ja temast räägib”. Inimesed trügisid tema ateljeesse, et

näha maale proua Hartist. Ta reklaamis naist ülevoolavalt, kutsudes külalisi vaatama, kuidas Emma poseerib, ning korraldades pidusid, et esitleda naise laulmist ja „Poose”. Pärast üht etendust väitis ta, et „terve seltskond oli kurbusest rusutud”. Walesi prints, kes ihkas alati mood-sana näida, tellis temalt maali Emmast Kalypsona, kes helesinistesse kangastesse mähituna koopas lamaskleb, ning ka püha Cecilia, selgesilmse nunnana, kes on tõstnud pilgu taeva poole – viril nali tema mineviku kohta maadam Kelly nunnana. Printsile meeldis temaga Romney ateljees aega veeta, ent kaugemale nende suhe ei läinud: prints ei kutsunud Emmat ega söör Williamit oma hiilgavale 30. sünnipäevale 29. juulil.⁷⁹

Peagi hakkas Romney tähelepanu „hooletusse jätmise” tundemärke. Oli teisigi pretendente, kes tahtsid Emma tähelepanu. Paljud maalijad soovisid oma tööde mapi täiustamiseks lasta tal endale poseerida. Thomas Lawrence oli kuulnud, et Emma on „maalikunstniku silmale kõige meelepärane asi, mis üldse olla saab”. Aasides, et Romney maalid „paljastavad pigem kunstniku nõrkusi kui kujutatava suursugusust”, ning „kartes, et ... varsti saab temast leedi Hamilton ja mul ei pruugi enam teist võimalust avaneda”, käis ta Richard Payne Knightile peale, et too teda tutvustaks. Pärast paari põgusat seansi Knighti Downtoni lossis tõi ta välja täismõõdus portree⁸⁰ „La Penserosa”, mis põhjustas 1792. aastal Kuningliku Akadeemia näitusel sensatsiooni.

Emma andis kogu linnale kõneainet. Söör William Lock teatas, et „kõik kujud ja pildid, mida ta oli näinud, jäid graatsia poolest Temale niivõrd alla, et vaevu väärised pilkugi”.⁸¹ Keegi proua Preston tahtis nii väga „kuulda teda vaikselt laulmas ja näha teda võluvalt naeratamas ning näitamas mitmesuguseid poose ja kirgi”, et püüdis „igat moodi proua Harti näha saada, aga alati läks see luhta”. Paljusid tabas uue superstaari nägemise tuhinas pettumus.

Söör William oli Emmale osaks langenud ülistamisest erutatud ning tundis sügavat kergendust, et naine ei palunud kokkusaamist tema perekonnaga. Kui Emma ei näidanud Greville'iga kohtumise järel üles vähimatki ängistust, haihtus viimnegi kiivusepiste. Ta külastas sõpru ning Diletantide Ühing kinkis talle kaksikümne viis koopiat tema

peenisekultuse käsitlusest „Priapose kummardamine” – kaval vihje tema elule koos Emmaga. Muidu tõrjus ta perekonna küsimusi tema abieluliste kavatsuste kohta. Ehkki nad pidasid Emma tausta sobimatuks, tegi igasugune mõte uuest naisest söör Williami omastele viha, sest nad tahtsid, et mehe varandus jääks puutumata. Söör William töötas õele, et ei „pea õigeks abiellumist proua Hartiga – austusest oma kuninga vastu”, kuigi naine oli „tema elu õnn”.⁸² Ta tahtis aega võita. Mais oli ta kirjutanud Canterbury peapiiskopile, nõudes eriluba abiellumiseks väljaspool kirikut, sest „ma soovin, et minu abielu jääks saladuseks, kuni ma olen Inglismaalt lahkunud”.⁸³ Peapiiskop keeldus luba andmast, ent võimaldas tal mahakuulutamise teel avalikustamist vältida. Söör William tegi uue testamendi, määrates tulevasele naisele aastase sissetuleku ning pärandades oma varanduse Charles Greville’ile. Ilma uue testamendita võinuks Emma proovida pärast saadiku surma nõuda suuremat osa mehe varast.

Augustis külastasid söör William, Emma ja proua Cadogan Derbyshire’is Mary Dickensoni, söör Williami lemmik-vennatütart, ja tolle abikaasat ning asusid seejärel teele, et peatuda mehe sõbra ja sugulase William Beckfordi – Inglismaa rikkaima mehe ja suurima hedonisti – pool tema ebatavalises mõisas Fonthillis, mis asus Bathi lähedal. Fonthill läks maksma päratult suure summa – 250 000 naela (tänapäeval umbkaudu 15 miljonit naela). Idamaiste vaipadega kaetud maja personali hulka kuulus lemmikkäabus ja – keelepeksjate kinnitused – orjad. Väga vähestel oli lubatud nendest võimsatest uustest siseneda. Visiit kulges üliedukalt. Beckford kirjutas söör Williamile: „Ainus hunnitu objekt, mida mu silmad on näinud sellele udusele saarele saabumisest saadik, on see Hingav Kuju, kelle Sina kohale töid.”⁸⁴

Seltskond reisis edasi Bathi. Emma kohtus Devonshire’i hertsoginna Georgianaga, kes veetis linnas puhkust koos õega, leedi Harriet Duncannoniga, ning leedi Elizabeth (Bess) Fosteriga, kes oli mõnda aega Devonshire’i hertsogi armuke, ühes nende laste ning Bessi ja hertsogi tütreaga. Tavaliselt sädelevas Devonshire’i klannis valitses ärev segadus. Leedi Harriet kannatas seltskonna põlguse all pärast armulugu Emma ammuse ülemuse Richard Brinsley Sheridaniga.

Devonshire'i hertsog oli oma naise peale tolle võlgade pärast nii vihane, et jäi sootuks koju, ning Georgianal käis pea ringi avastusest, et ta oli neljandat kuud rase noorest viigide poliitikust Charles Greyst.

Hertsoginna soovis Napoli saadiku tulevase naisega suhteid luua, sest arvas, et võib-olla tuleb tal koos ebaseadusliku lapsega Itaaliasse põgeneda. Georgiana uskus Emma väidet, et ta oli söör Williamiga kaks aastat abielus olnud, ning tundis talle kaasa, kuna Emmat ei olnud Inglise kuningannale külla kutsutud. Bess järeldas kadedalt, et „kuulus proua Hart” oli „väga ilus naine”, kuid „vulgaarne”. Sõnal „vulgaarne” oli eriline tähendus – seltskondlik *arriviste*,* kes pidas end ülal oma positsioonile sobimatult ning polnud piisavalt alandlik. Nagu enamik neist, kes Emmaga kohtusid, kiitis Bess tema „Poose” taevani, kuid vihjas salakavalalt naise minevikule: „vabanduseks tolle vulgaarsuse eest ning veelkordseks tõestuseks tema ülekaalukatest annetest, mis on välja murdnud hoolimata ebasoodsatest asjaoludest, kuna proua Hart sündis ja elas üheksateistkümnenaastaseks saamiseni üliras vaesuses ning pole seitsaastik tõusnud kõrgemale kui söör W. Hamiltoni armukeseks.”⁸⁵

Emma ei sõandanud oma tütreaga kohtuda. Ta ei võinud riskida sellega, et press avastab väikese tüdruku olemasolu, ning teadis, et söör William soovis teda enda kõrvale. Niisiis sõitis proua Cadogan Manchesteri; võib-olla saatis teda osa teest Greville. Üheksa-aastane väike Emma oli kuulnud, et proua Hart ja tema tulevane abikaasa on Inglismaal, ning lootis, et nad võivad talle külla tulla või koguni ta endaga kaasa viia. Soovides näidata end tubli noore daamina, oli ta veetnud päevi, kaunistades üht karpi filigraaniga. Filigraaniga ehtimine – keerukas ja aeganõudev ülesanne, iseäranis lapsele – tähendas värviliste paberiribade keeramist kõvadeks rullideks ja nende karbile kinnitamist, et moodustada üldpilti lilledest. Tema pingerikas virkuse, kannatlikkuse ja naiselike oskuste demonstratsioon läks raisku. Proua Cadogan saabus üksi ning väike Emma oli sügavalt pettunud ja süüdistas ennast. Pärast rasket külaskäiku sõitis proua Cadogan palavusega võideldes Hawardenisse. Emma vanaema oli seitsmekümne kuue aastane ja tahtis enne surma tüdruku näha.

* Tõusik (pr k). – *Toimetaja märkus*.